

PARTII INUIT INATSISARTUNI

Partii Inuit
Randi Broberg

UKA 2013/44
14.11.2013

Una pillugu siunnersuut:

Apeqquteqaat aallaavigalugu nuna tamakkerlugu immikkut ittumik eqqagassanik saliinissamik suliniuteqarnissaq pillugu oqallisissiatut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortat: Gerhardt Petersen, Siverth K. Heilmann, Atassut)

Qujanaq Atassut sinnerlugu oqallisissiamik pingaarutilimmik qaqitsisunut.

Gerhardt Petersen aamma Siverth K. Heilmannmut oqallisissiaannut Partii Inuit isumaqataavugut, eqqagassarpasuit oqaluuseriinnarnagit qanoq iliuuseqarfigineqarnissaat piffissanngortoq. Eqqagassatigut aqqissuussaanninnerujussuatta pinngortitarsuarput nalissaqanngittoq ajoraluartumik sanngiillisartuarujoorpaa.

Taama kusanartigisumik avatigiiseqarluta, taamalu nukimmik annertutigisumik pinngortitarsuatsinnit tunineqartarluta, avatagiisitsinnut pinngortitarsuatsinnullu pinninnerput pinnittarnerpullu unnersiutissaanngilaq.

Taamaattumik Partii Inuit isumaqarpugut, Naalakkersuineramik suliaqartut iliuusissamik tigussaasumik siunnerfeqartariaqalersut.

KANUKOKA aamma Namminersorlutik Oqartussat akunnerminni ullumikkornit tigussaanagerusumik naammasisaqartariaqarput, sumiiffinni innuttaasunullu erseqqissumik tunuliaqutsiisuusussamik.

Minnerpaamik immikkoortut pingasut ilusilersorluangassaqqipput tassalu:

- Angerlarsimaffinni eqqaaveqariaaseq
- Illoqarfinni inoqarfinniluunniit eqqaaveqarneq, aamma sanaartornerup iluani eqqaaveqarnikkut pissutsit ilaatinneqarlutik

- Avatagiisinut migutsitsinngittumik eqqaanikkut malitassaqrneq, tassani ilaallutik pinngortitami inoqarfiunngitsuni eqqaariaaseqarnermut periusissaq

Apeqqutini taakkunani tamani sumiiffinni qitiusumik eqqaavissuaqarnikkut, imaluunniit eqqagassanik ikuallaaveqarnikkut atuuttussat erseqqissumik malitassaqartinneqartariaqarput. Eqqagassanillu immikkoortitserisarnermut malitassanik sumiiffinni tamani atuuttussanik peqartariaqarluta.

Angerlarsimaffinni eqqaaveqariaaseq

Angerlarsimaffinni eqqaaveqariaaseq eqqarsaatigalugu, piffissanngorpoq angarlarsimaffinni tamani, suliffeqarfinniluunniit marluinnik eqqaaveqartoqalernissaa pilersaarusiussallugu.

Atuuttussanngortitsinissamullu malitassiortoqarnissaanut Naalakkersuisut kaammattorneqartariaqarput. Tassa naattumik oqaatigalugu tamatta kikkuugaluaruttaluunniit angersarsimaffitsinni marlunnit eqqaaveqalertariaqarpugut, eqqagassanut naloginnaasut aammalu eqqagassanut immikkoortittariaqartunut atoqqinneqarsinnaasunulluunniit eqqaaveqarneq. Tamanna nunani ataasiakkaani pitsaalluinnartumik kinguneqartumik atorluarneqalereerpoq.

Illoqarfinni inoqarfinniluunniit eqqaaveqarneq, aamma sanaartornerup iluani eqqaaveqarnikkut pissutsit

Nunarput tamakkerlugu (illoqarfiit iluini) illoqarfinni nunaqarfinnilu eqqaaveqariaaseq assigiiissarneqartariaqarpoq, ullumikkorniillu erseqqinnerusumik atuutsitsinissamut malitassaqartariaqarpoq. Soorlu suliffeqarfiit silataanni, Sissiukkani, inuit angallaffiini, niuertarfeqarfinni, Takornariarfiusartuni, Suliffissuaqarfinni aammalu sanaartorfiusuni sanaartornerup nalaani eqqaaveqarnikkut malitassaasut eqqarsaatigalugit.

Aamma sumiiffinni piniartoqarfiusuni aalisartoqarfiusunilu erseqqissumik pisarineqarsimasut sinnikuisa sissami takussaasarneri pissuteqarput eqqaaveqarnikkut erseqqissumik atuisunullu toqqissisimanarnerusumik atugassaqartitsisoqannginneranik.

Ilaanni takusaannaratsigit nunaqarfinni illoqarfinnilu aasaanerani alianaasseruttornerani sinnikunik ingiinnarneqarsimasunilluunniit tippatsitsisoorsimasunik.

Avatagiisinut migutsitsinngittumik eqqaanikkut malitassaqarneq, tassani ilaallutik pinngortitami inoqarfiunngitsuni eqqaariaaseqarneq

Inuaat kalaallit ilisarnaatigilluakkatta ilagaat, asiarumatunerput aammaluni aasaanerani upernarneraniluunniit pinngortitap tunniussinnaasaanik piniariartarfeqartarnerput.

Ukiorpassuarni inuiattut ilisarnaatigaarput pinngortitamut innarliinaveersaarluta pissuseqartuunerput, tamannaluni aamma suli qujanartumik atungarilluangaraarput. Ukiunili kingullerni annertusigaluttuinnartumik takussaaleriartorput eqqakkat qimaannarneqarsimasut avatagiisitsinnut annertuumik migutsitsisut.

Partii Inuit isumaqarpugut ajornartorsiutaasartoq tamanna pillugu Kommunit suleqatigilluarnesisigut iliuusissamik sanarfisoqartariaqartoq. Tassa illoqarfinni nunaqarfinnilu inuit najungaartut nalunngilaat avatagiisiminni sumi eqqaaviliisoqarsinnaasoq, eqqaaviliisoqarneratigullu kommunit pisussaaffilerneqarsinnaapput pinngortitami eqqaavinnik imaarsisarnissamut.

Taamaasillu pinngortitami eqqaaveqarnikkut pissutsit torernerusunngortinneqarsinnaaqqullugit.

Tassa imaappoq Eqqaaveqariaatsit qanoq ittorpiaasinnaanersut suli ilusilersungassaasoq isumaqarpupugut, tamannali oqaluseriinnarnagu erseqqissumik malitassaqartilertariaqarparput. Eqqagassat annerusut tassalu Biilikut, umiatsiakut, snescooterit, qeritsitsiviit allallu eqqakkat assigisaat imaasiallaannarlugit nugutinneqarsinnaanngitsut illoqarfippassuarni takussaalluinnartuupput.

Aammali ilarpassuaqarput eqqagassanik pisoqalilluinnarsimasunik uninngaannartunik.

Tassa oqaannaraanni G-50 aamma G-60-p nalaanili atortukorsuit suli annertuumik takussaalluinnartuusut kialuunniit nalunngilai.

Tamakkua uninngatiinnarneqarsinnaanngillat, iliuusissamillu maannakkut aaqqisariaqarpugut. Aamma Nunatsinni Sakkutooqarfikorsuit annerpaamik migutsitsisuugunartut eqqartuinnarnagit salinneqarnissaannut tigussaasumik piffissaliisoqartariaqarpoq.

Partii Inuit inuiaqatitsinnut Pinngortitamik eriaginnillutik peqqissaarlutik atuisut tamaviisa qutsavigerusuppavut, aammalu illoqarfinni nunaqarfinnilu assigiinngitsuni nammineq piumassuseq atorlugu saliijuartartunut annertuumik qujarusuppugut. Inuit tamakkua tassaalluinnartuupput imminuinaq eqqarsaatigalutik inuunngitsut, inuupput inuiaqatitsinni maligassaalluartut .

Naggataagut Naalackersuisut kaammattorusuppavut Sumiiffinni eqqaavissuaqarnikku
pitsaanngitsumik ingerlalersimasut eqqarsaatigalugit iliuusissamik nassaarniaqqullugit.
Aammalu nuannersutut Naalackersuisunut eqqarsaatigeqqarput (immaqa) misiliutaasumik
illoqarfinnik saligaannerpaatsitsiniuttoqarsinnaananut misiliinissamut sapiissuseqaqqullugit.

Qujavugut eqqagassanullu salinneqartariaqartunullu Atassutip oqallisissiaanut pitsaasumut
tapersersuilluaratta oqaatigerusupparput.